

Payoke

slachtofferhulp
mensenhandel

**Jaarverslag
2015**

VOORWOORD

Beste lezers,

Zoals jullie zullen merken was ook 2015 weer een boeiend en vooral productief jaar. Andermaal was het een jaar waarin het hele team van Payoke zich non-stop heeft ingezet voor het welzijn van alle cliënten.

Mensenhandel is een misdaad waarbij vaak landsgrenzen worden overschreden. Daarom werkt onze vzw op lokaal, nationaal én internationaal niveau aan verschillende projecten. In 2015 waren dit de Europese projecten RAVOT-EUR en Recommendations for EU Guidelines for the Comprehensive Integrated Medical Support of Trafficked Victims. Deze projecten stellen professionals op het terrein beter in staat om slachtoffers van mensenhandel te kunnen detecteren en helpen.

Uit de supervisiegesprekken van het psychosociaal team van Payoke bleek dat het uitermate belangrijk is voor onze cliënten om hun verhaal te kunnen vertellen in een kamer die licht en ruim genoeg is, maar waar toch ook plaats is voor geborgenheid. Dankzij een mooi renovatieproject hebben we nu zo'n ruimte. Op deze manier kunnen we nog kwaliteitsvollere begeleiding bieden aan onze cliënten.

Tijdens de Europese dag tegen mensenhandel op 18 oktober bundelden Payoke en de Stad Antwerpen hun krachten om een sensibiliseringscampagne te lanceren met een educatief aanbod voor secundaire en hogescholen. Opmerkelijk was de succesvolle publieksgerichte vraag om een kleeftattoo met de boodschap 'Mensen zijn niet te koop' in de hals te dragen.

Het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen project, georganiseerd door de Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen UA, realiseerde een nieuw gebruiksvriendelijk communicatiemiddel voor Payoke.

Binnen het kader van het EU-Canadian Study Tour Program, het Internship Program en het Windsor/Michigan EU Study Abroad Program 2015, kregen we bezoek en enthousiaste medewerking van buitenlandse studenten.

Verdere details over onze activiteiten in 2015 kan je lezen in dit jaarverslag. Bedankt voor je interesse.

Patsy Sörensen
Directeur Payoke

INHOUD

Opdracht	5
Organigram	7
Kernwaarden	8
Personeel	10
Profielen	11
Vorming en sensibilisering	22
Juridisch administratief	25
Residentiële begeleiding	37
Het internationale werk	40

1. OPDRACHT VAN PAYOKE

De opdracht van Payoke is tweeledig: het verschaffen van opvang en gespecialiseerde begeleiding van slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel met verzwarende omstandigheden en het meewerken aan de strijd tegen personen en netwerken die mensenhandel bedrijven.

Deze opdracht is vervat in een duidelijk wettelijk en beleidsmatig kader, dat in de loop der jaren geëvolueerd is.

Het huidige wettelijk en beleidsmatig kader omvat:

- 1) Wet van 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel, mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers.
- 2) Wet van 15 september 2006 met betrekking tot de strijd tegen de mensenhandel en de aflevering van verblijfstitels.
- 3) Omzendbrief van 26 september 2008 inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel.
- 4) Nationale actieplannen mensenhandel 2012-2014.
- 5) KB. van 18 april 2013 inzake de erkenning van de centra gespecialiseerd in de opvang en begeleiding van slachtoffers van mensenhandel en van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel en inzake de erkenning om in rechte op te treden.

Payoke verzorgt het humane luik van de strijd tegen mensenhandel: met name de opvang en begeleiding van slachtoffers.

Dit betekent:

1) Informatie verstrekken

De mensen die zich bij Payoke aanmelden, krijgen informatie omtrent de specifieke kenmerken, voorwaarden en stappen van de wettelijk vastgelegde bijstandsprocedure voor slachtoffers van mensenhandel in België.

2) Juridisch administratieve begeleiding

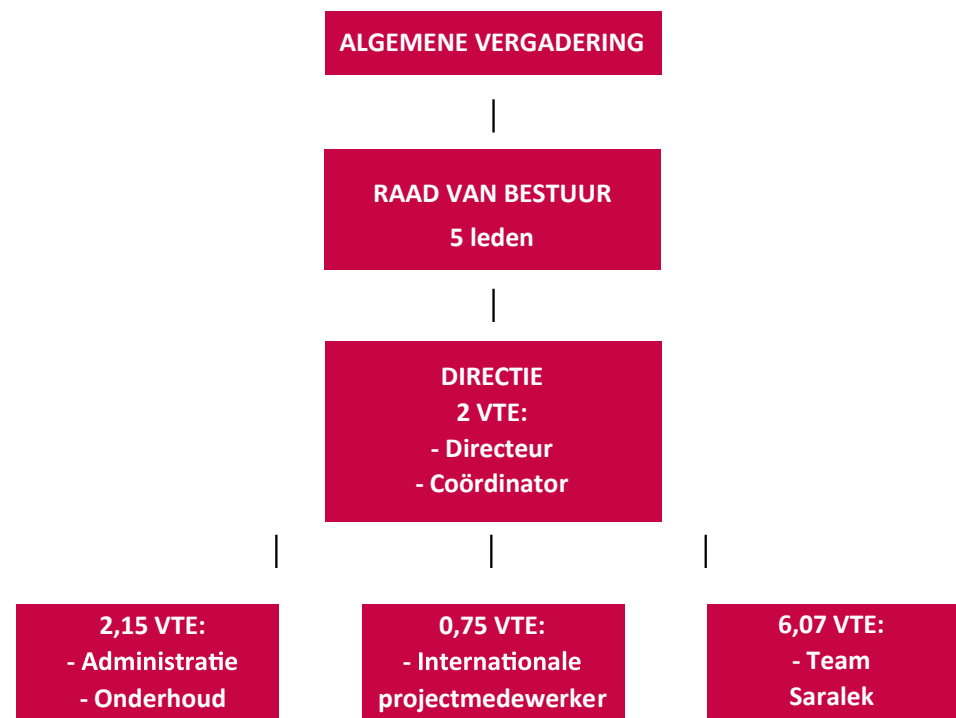
De mensen worden ondersteund en geadviseerd i.v.m. juridische vragen. Payoke zet samen met de slachtoffers de nodige stappen bij politie, justitie en vreemdelingenzaken, opdat zij kunnen genieten van de bijzondere bijstandsprocedure voor slachtoffers van mensenhandel en de nodige verblijfsdocumenten verkrijgen.

3) Psychosociale begeleiding

Deze gebeurt hetzij residentieel voor slachtoffers die in het opvanghuis verblijven, hetzij ambuland voor die slachtoffers die elders, op zelfstandige basis, wonen. Bij deze begeleiding krijgen de slachtoffers ondersteuning bij de verwerking van de trauma's opgelopen tijdens de periode van uitbuiting en ondersteuning bij het uittekenen van een realistisch toekomstproject (hetzij in België, hetzij in het land van herkomst). Er wordt samen gewerkt aan verschillende aspecten (zoals woning, fysieke en mentale gezondheid, opleiding, werk, taalcursus, familie, sociaal netwerk) met het oog op een succesvolle integratie in de maatschappij.

Daarnaast doet Payoke ook aan sensibilisering naar het brede publiek en naar professionelen toe, om de problematiek van mensenhandel kenbaar te maken. Dit doet Payoke via publicaties, actieve deelname aan nationale en internationale studiedagen, het geven van vorming aan onderwijsinstellingen en eerstelijnsdiensten.

Payoke is 24u op 24u, 7 dagen op 7 telefonisch bereikbaar opdat iedere aanmelding van een potentieel slachtoffer kan worden opgenomen en behandeld.

3. KERNWAARDEN

De visie en missie krijgen voor ons extra betekenis binnen het kader van de acht kernwaarden. Deze acht kernwaarden zijn gebaseerd op drie aspecten: neutraliteit, veiligheid en het verbod van slavernij en dwangarbeid. Zij schetsen waarvoor Payoke en onze medewerkers staan en dienen als toetssteen voor het dagelijks handelen binnen de organisatie.

VRIJHEID DISCRETIE
RESPECT DIALOOG OPENHEID
BETROUWBAARHEID VEILIGHEID
DYNAMISCH EVENWICHT

• Veiligheid:

We willen onze cliënten een veilige context bieden, waarbinnen ze zich vrij kunnen uiten zonder bevreesd te moeten zijn voor de mogelijke consequenties. Deze waarde is van groot belang om een vertrouwensrelatie op te bouwen tussen cliënt en begeleider.

• Respect:

De uitgangshouding van wederzijds respect wordt bewust door onze medewerkers uitgedragen. Wie respect geeft, zal respect ontvangen. Wij willen de mensen die beroep op ons doen ten volle respecteren, ook in hun “anders” zijn.

• Vrijheid:

Slachtoffers hebben de vrijheid om al dan niet op het aanbod van Payoke in te gaan. We beschouwen hen als zelfstandige mensen die het vermogen tot zelfbepaling in zich dragen. Zelfbeschikkingsrecht brengt ook met zich mee dat we onze cliënten actief op hun verantwoordelijkheden blijven aanspreken. Onze organisatie realiseert zich echter wel dat de individuele vrijheid van onze cliënten wordt begrensd door de wettelijke bepalingen voor het bekomen van het statuut “slachtoffer van mensenhandel” en door

maatschappelijke regels, die nodig zijn om de samenwerking te reguleren.

• Betrouwbaarheid:

Bij Payoke willen we betrouwbaar omgaan met onze cliënten. Slachtoffers van mensenhandel hebben vaak traumatische ervaringen in hun uitbuitingssituatie opgelopen en zijn vaak al het vertrouwen in mensen en hun omgeving verloren. Door zich betrouwbaar op te stellen, willen onze medewerkers dit vertrouwen herstellen.

• Discretie:

Elke Payoke-medewerker is gehouden aan het beroepsgeheim. Ook uit respect wordt er zeer discreet omgegaan met cliënteninformatie. De cliënten kunnen er op rekenen dat er zorgvuldig wordt omgesprongen met het door hen gegeven vertrouwen.

• Openheid:

Payoke wil op een open manier met haar cliënten communiceren over het hulpverleningsproces. Dit draagt bij tot de betrouwbaarheid van de hulpverlening. Slachtoffers weten waar ze aan toe zijn tijdens het hele verloop van de begeleiding. Elke begeleider geeft duidelijkheid omtrent de werkwijzen die onze organisatie hanteert. De cliënten worden helder geïnformeerd over al de te volgen procedures.

• Dialoog:

Om een goed contact op te bouwen met de cliënten is het van belang dat er met hen gesprekken worden aangaan. Door de dialoog te voeren komen we te weten wat voor begeleiding onze cliënten nodig hebben. Bij Payoke zien we het contact met onze cliënten als een kwaliteitsvolle ontmoeting: de kracht van het luisteren is hier heel erg van belang. De dialoog staat ook steeds in relatie tot de individuele en professionele mogelijkheden en beperkingen van de begeleider.

• Dynamisch evenwicht:

In elke begeleiding is het van belang om het wederzijds engagement te expliciteren in een dynamisch evenwicht tussen “houvast bieden” en “ruimte geven”, tussen “afstand” en “nabijheid”, tussen “duidelijkheid” en “nuancering”.

4. PERSONEEL

In 2015 kende Payoke vzw een personeelscapaciteit van 10,97 VTE.

Zoals voorgaande jaren is 1 VTE gedetacheerd vanuit het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk in het kader van het Netwerkproject Mensenhandel, gefinancierd door het Federaal Impulsfonds voor Migratiebeleid (een laatste keer gezien het Federaal Impulsfonds voor Migratiebeleid verdwijnt).

1 VTE wordt jaarlijks gedetacheerd vanuit het CAW Antwerpen.

In 2015 werkten 4,78 VTE in een GESCO-statuut van de Vlaamse Overheid, Departement Werk en Sociale Economie.

De loonkosten van 4,19 VTE worden gedragen door federale subsidies.

5. PROFIELEN

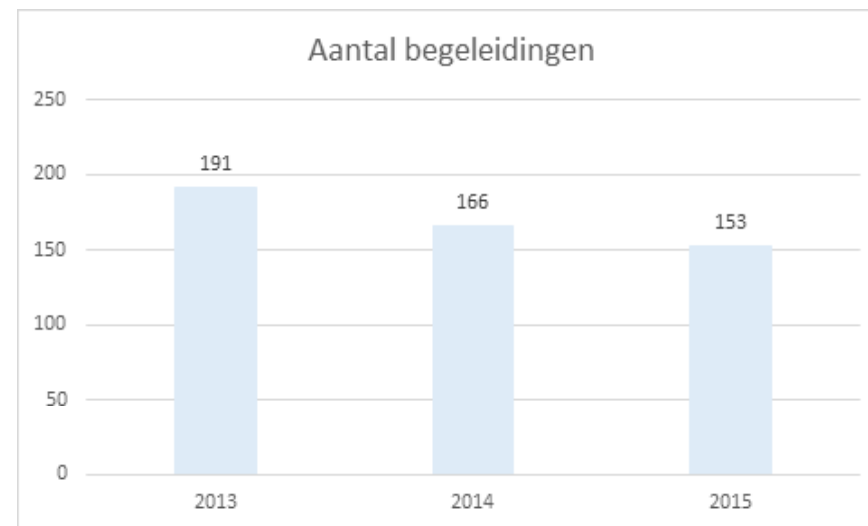
Met dit hoofdstuk wensen wij u, als lezer, een volledig overzicht te geven van onze cliënten en hun profiel. We hebben dit jaar geopteerd om niet enkel de profielcijfers van 2015 weer te geven maar deze in vergelijking te stellen met de twee voorgaande jaren. Zo is het makkelijker om tendensen te zien en eventueel het beleid bij te sturen om beter op de noden van vandaag te kunnen inspelen.

Cliënten blijven vaak meerdere jaren bij ons in begeleiding. Daarom starten we dit hoofdstuk met de profielen van het totaal aantal cliënten die door ons begeleid werden in 2015.

Hierna bekijken we de profielen van de nieuw opgestarte dossiers in 2015 om uiteindelijk af te sluiten met het aantal aanmeldingen of hulpvragen die Payoke in 2015 mocht behandelen.

Begeleidingen doorheen 2015

In 2015 werden er in totaal 153 personen begeleid. Dit cijfer omvat zowel de 58 nieuwe dossiers die werden opgestart in 2015, als de 95 dossiers die voor 2015 werden opgestart en in 2015 nog steeds lopende waren ¹. In vergelijking met de twee voorgaande jaren

¹ Het langst lopende dossier in 2015 werd opgestart in september 2007

merkt u een gestage afname van het totaal aantal begeleidingen. Dit kan verschillende oorzaken hebben, zoals bijvoorbeeld een meer consequente afhandeling van lopende zaken door justitie.

We tellen 41 verschillende nationaliteiten. De top drie wordt aangevoerd door Nigeria (22 slachtoffers), gevolgd door Marokko (17) en op de derde plaats Bulgarije (11). Verder in het jaarverslag zal u meer specifiek kunnen zien wat de meest voorkomende nationaliteiten zijn per type uitbuiting.

Aantal begeleidingen per nationaliteit en geslacht

NATIONALITEIT	M	V	TOTAAL
Afghanistan	3	4	7
Albanië		2	2
Algerije	3	1	4
België		2	2
Bhutan	1		1
Brazilië	2	1	3
Bulgarije	10	1	11
China	3	1	4
Colombia		1	1
Congo	1		1
Dominicaanse Rep.		2	2
Egypte	7		7
Ethiopië		1	1
Filipijnen		2	2
Ghana	4		4
Hongarije	3	5	8
India	3	2	5
Iran	4	1	5
Kameroen	1	2	3
Kazachstan		1	1
Kroatië	1		1
Liberië		1	1
Marokko	11	6	17
Namibië		1	1

Nederland		1	1
Nepal	2		2
Nigeria	2	20	22
Oekraïne		1	1
Pakistan	4		4
Palestina		1	1
Polen	1		1
Roemenië	6	4	10
Rusland	1		1
Slowakije		1	1
Somalië	1		1
Sri Lanka		1	1
Syrië		2	2
Thailand		6	6
Tsjechië		1	1
Tunesië	1		1
Turkije	2	1	3
TOTAAL	77	76	153

Aantal begeleidingen per aard van uitbuiting

NATIONALITEIT	Economisch	Seksueel	Smokkel	TOTAAL
Afghanistan			7	7
Albanië		2		2
Algerije	3	1		4
België		2		2
Bhutan	1			1
Brazilië	1	2		3
Bulgarije	11			11
China	4			4
Colombia		1		1
Congo	1			1
Dominicaanse Rep.		2		2

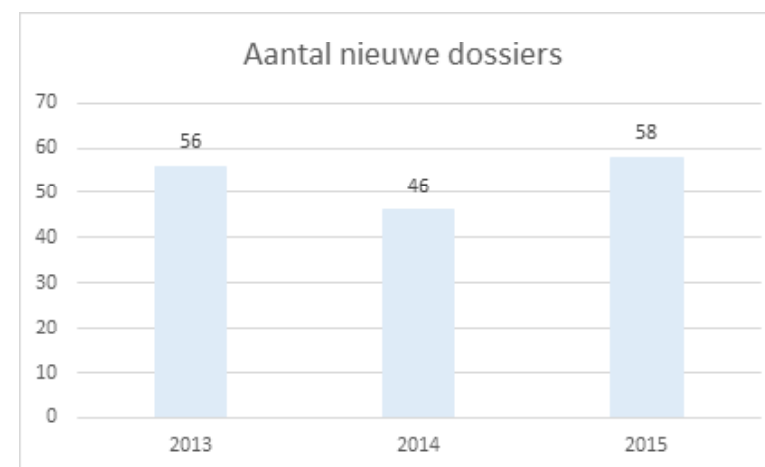
Egypte	7			7
Ethiopië	1			1
Filipijnen	2			2
Ghana	2		2	4
Hongarije	3	5		8
India	4	1		5
Iran	1		4	5
Kameroen		3		3
Kazachstan		1		1
Kroatië	1			1
Liberië		1		1
Marokko	17			17
Namibië	1			1
Nederland		1		1
Nepal	2			2
Nigeria		20	2	22
Oekraïne		1		1
Pakistan	1		3	4
Palestina		1		1
Polen	1			1
Roemenië	6	4		10
Rusland		1		1
Slowakije		1		1
Somalië			1	1
Sri Lanka	1			1
Syrië	1	1		2
Thailand		6		6
Tsjechië		1		1
Tunesië	1			1
Turkije	2		1	3
TOTAAL	75	58	20	153

Opgestarte begeleidingen doorheen 2015

Zoals u daarnet al kon lezen, werden er doorheen 2015 58 nieuwe begeleidingen opgestart. In dit onderdeel willen we dieper ingaan op de profielen van deze nieuwe dossiers.

Wanneer we dit aantal vergelijken met de voorgaande jaren, zien we niet onmiddellijk een tendens. We zien echter wel een enorme stijging ten opzichte van vorig jaar.

Vorig jaar schreven we de daling toe aan het meer en meer verdoken karakter van mensenhandel in deze moderne tijden. Er is een grotere rol weggelegd voor personen en organisaties die buiten het rechtssysteem (politie- en inspectiediensten) vallen, om een correcte detectie te doen van mogelijke slachtoffers en hen op de juiste manier naar Payoke te verwijzen. Wanneer we de cijfers van 2015 bekijken zien we inderdaad dat er meer begeleidingen worden opgestart van personen die op een correcte wijze werden doorverwezen door sociale organisaties of privépersonen. De voorzichtige stelling die we vorig jaar poneerden zien we dit jaar dus min of meer bevestigd.

We starten dit hoofdstuk met de aanmeldende instanties van de nieuw opgestarte dossiers, vervolgens bekijken we de nationaliteiten, de aard van uitbuiting en de verdeling tussen het aantal mannelijke en het aantal vrouwelijke slachtoffers mensenhandel.

Opnames per doorverwijzer in 2015

Zoals u daarnet al kon lezen, zien we een positieve evolutie voor wat betreft de doorverwijzers van de nieuw opgestarte dossiers.

Naast de doorverwijzingen door politie- en inspectiediensten, is er al jaren een grote rol weggelegd voor sociale organisaties, privépersonen ... om eveneens aan detectie te doen. We zien dat de doorverwijzingen vanuit deze organisaties en personen dit jaar heeft gezorgd voor de opstart van een heel aantal mooie dossiers.

Wij zijn ons er wel van bewust dat we moeten blijven sleutelen aan samenwerkingsverbanden en informatiedeling om in de toekomst nog meer slachtoffers te kunnen verder helpen. Dit willen we trachten te bereiken door ook in 2016 het luik vorming en sensibilisering verder uit te bouwen.

AANMELDENDE INSTANTIE	AANTAL
Lokale politie	15
Federale gerechtelijke politie	9
Sociale sector	9
Privépersoon	7
Slachtoffer zelf	6
Gespecialiseerd onthaalcentrum	4
Inspectiedienst	2
Sector diplomatieke sector	2
Sector minderjarigen	2
Medische sector	1
Sector asiel	1
TOTAAL	58

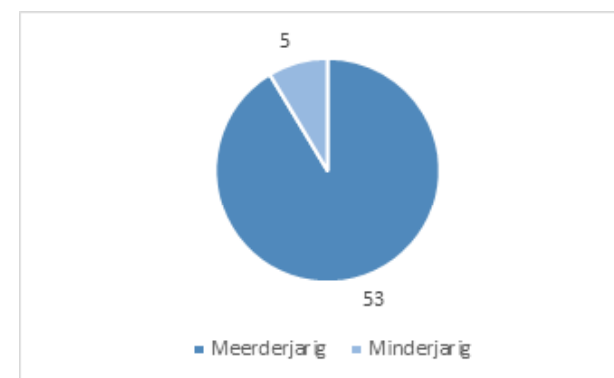
Aard van uitbuiting per nationaliteit van opgestarte begeleidingen in 2015

	Economische uitbuiting		Seksuele uitbuiting		Smokkel met verzw. omst.		Totaal
	M	V	M	V	M	V	
Afghanistan					2	4	6
Albanië				1			1
Algerije	1						1
België				2			2
Brazilië				1			1
Bulgarije	3						3
Egypte	2						2
Ghana					1		1
Hongarije	3			5			8

India	1						1
Iran	1						1
Kameroen			1	2			3
Kazachstan				1			1
Marokko	3	1					4
Nederland				1			1
Nigeria				8	1		9
Oekraïne				1			1
Pakistan					1		1
Roemenië	2			3			5
Slowakije				1			1
Somalië					1		1
Syrië				1			1
Thailand				1			1
Tsjechië				1			1
Turkije	1						1
TOTAAL	17	1	1	29	6	4	58

Minderjarigen

Van de 58 nieuw opgestarte dossiers zijn er 5 personen minderjarig. 4 van hen werden het slachtoffer van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. 1 van hen werd seksueel uitgebuit.

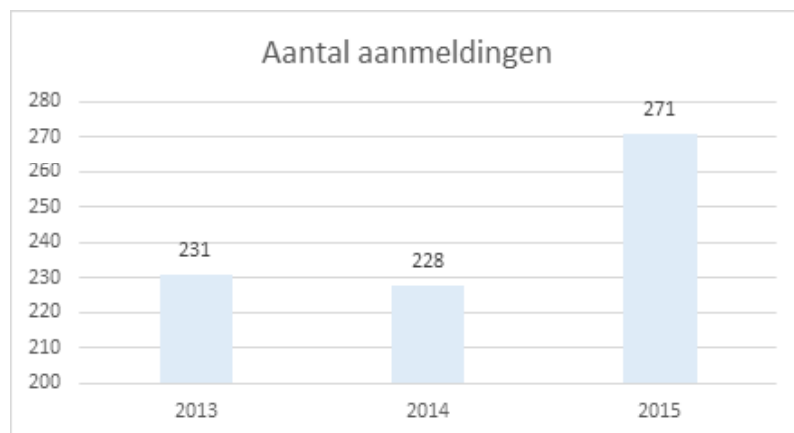

Aanmeldingen

In 2015 hebben we 271 meldingen behandeld. Net zoals de voorgaande jaren komen deze meldingen uit verschillende hoeken. De meldingen gebeuren door het slachtoffer zelf, de sociale sector, privépersonen, de federale gerechtelijke politie, de lokale politie, de asielsector, de medische sector, de andere gespecialiseerde centra voor slachtoffers mensenhandel, de sector voor minderjarigen, de diplomatieke sector, inspectiediensten, de juridische sector en het parket.

Aanmeldende instantie	Aantal
Slachtoffer zelf	55
Sociale sector	55
Privépersoon	52
Federale gerechtelijke politie	35
Lokale politie	26
Sector asiel	12
Medische sector	11
Gespecialiseerd onthaalcentrum	9
Sector minderjarigen	5
Diplomatieke sector	4
Inspectiedienst	3
Juridische sector	3
Parket	1

In vergelijking met de voorgaande jaren, zien we in 2015 een enorme stijging van het

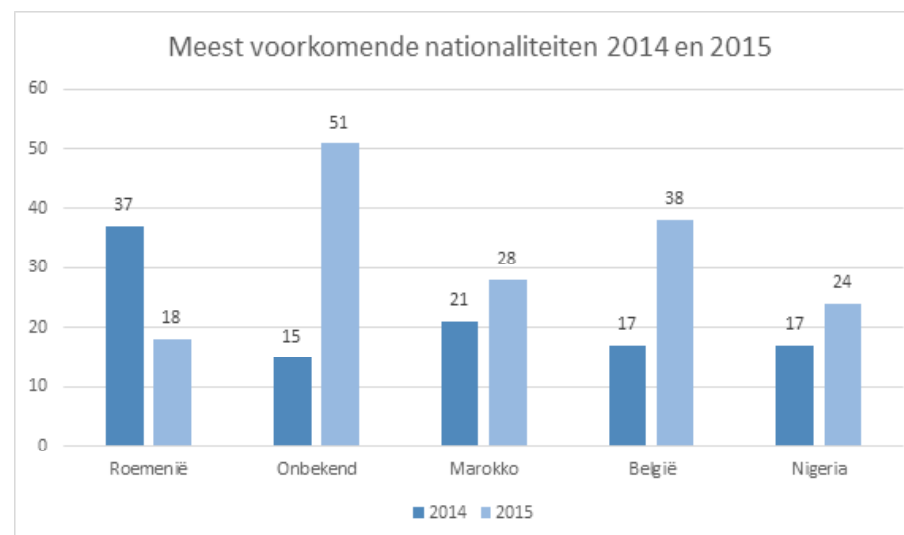
aantal meldingen. Dit is een goed teken, want meer mensen vinden de weg naar onze diensten. Dit geeft ons de kans om elke hulpvraag correct te analyseren en meer slachtoffers mensenhandel te detecteren.

Net zoals vorig jaar werden er potentiële slachtoffers aangemeld van 51 verschillende nationaliteiten. We merken echter wel een opmerkelijke verschuiving in de meest voorkomende nationaliteiten.

Het meest aantal meldingen kreeg het label 'nationaliteit onbekend' (51). Dit is voornamelijk toe te wijden aan het feit dat er anonieme vragen worden gesteld, waar het verhaal besproken wordt maar waar er verder geen persoonsgegevens gedeeld worden.

Op de tweede plaats zien we potentiële slachtoffers met de Belgische nationaliteit (38). Door de opkomende interesse voor het thema loverboys, vonden veel hulpverleners en ongeruste ouders de weg naar onze organisatie. Het gaat hier vaak om jonge Belgische meisjes en vrouwen die het slachtoffer worden van deze techniek. Verder in dit hoofdstuk gaan we hier nog dieper op in.

Op de derde plaats zien we de mogelijke slachtoffers met Marokkaanse nationaliteit terugkomen (28).

Elke aanmelding de nodige aandacht

Omdat elke hulpvraag belangrijk is, willen we deze met de grootste zorg behandelen. Van de 271 aanmeldingen die we kregen in 2015, zijn er uiteindelijk 58 nieuwe dossiers opgestart (+/- 20 procent). Er blijven dus 213 personen over die niet konden verder geholpen worden in de procedure voor slachtoffers mensenhandel. Dit omwille van het feit dat hun hulpvraag niet gerelateerd is aan mensenhandel of ze de kans niet kunnen of durven grijpen om verdere stappen te zetten tegen hun uitbouter(s).

Voor elk van hen gaan we op zoek naar de meest geschikte wijze om hen verder te helpen.

Om dit op een correcte manier te kunnen doen, wordt er steeds de tijd genomen om te luisteren naar de aanmelder en met hem/haar op zoek te gaan naar een goede (of vaak minst slechte) oplossing.

Op basis van het aantal geregistreerde activiteiten in ons elektronisch datasysteem, schatten we dat er 374 werkuren werden gespendeerd om de 213 personen verder te helpen die niet in aanmerking kwamen voor het statuut van slachtoffer mensenhandel. Gemiddeld komt dit overeen met een tijdsinvestering van 105 minuten per aanmelding.

Net zoals vorig jaar gebeurde de grootste tijdsinvestering voor potentiële cliënten die werden aangemeld via de asielsector (in ons databeheersysteem vallen de gesloten centra eveneens onder deze noemer). Wanneer we worden gevraagd om een aanmeldingsgesprek te doen met een cliënt uit een gesloten centrum, impliceert dit een verplaatsing (vaak naar Brugge of Merksplas). Deze rit maakt mede dat de tijdsinvestering in deze aanmeldingen groter is dan wanneer een potentiële cliënt zelf bij ons komt aankloppen.

Registratie mogelijke slachtoffers loverboys

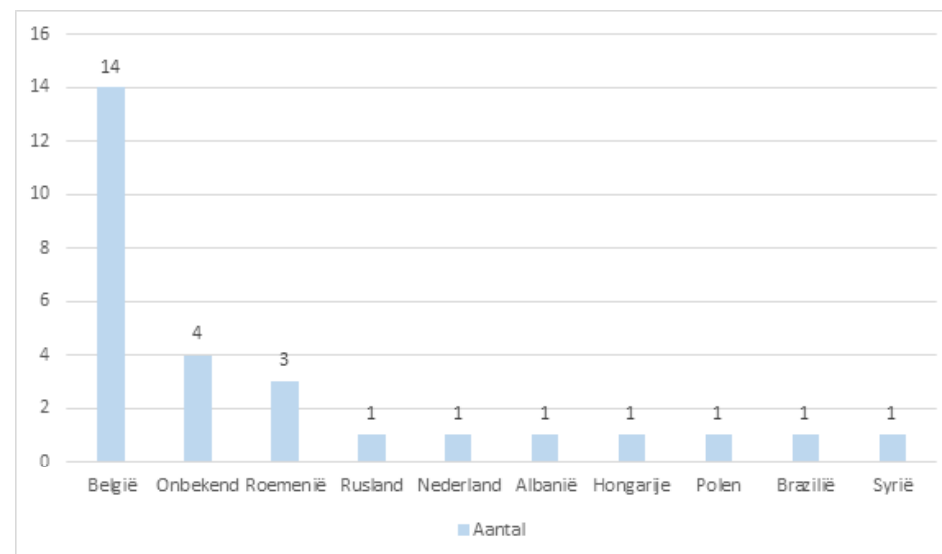
Door de nodige aandacht die er in 2015 geschonken werd aan het fenomeen loverboys, werd het idee opgevat om bij te houden hoeveel hulpvragen er aan ons werden gesteld betreffende deze problematiek. Met een consequente registratie willen we het beleid helpen om een beter beeld te krijgen van het mogelijk aantal slachtoffers in België.

Bij Payoke beschouwen we het fenomeen als een techniek om uiteindelijk tot uitbuiting te kunnen komen. Al deze personen kunnen dus beschouwd worden als slachtoffers mensenhandel waarbij we de loverboymethode kunnen benoemen als de modus operandus van de uitbouter.

We hebben in totaal 28 aanmeldingen van de 271 dit 'label' gegeven (ongeveer 10 procent). Met kop en schouders steken de potentiële slachtoffers van Belgische nationaliteit hier boven uit.

Van de 28 aanmeldingen zijn er uiteindelijk 7 begeleidingen opgestart. Het zijn echter voornamelijk de slachtoffers met een andere nationaliteit die in begeleiding kwamen bij Payoke (maar 1 slachtoffer met Belgische nationaliteit).

Van de 28 aanmeldingen waren er 9 potentiële slachtoffers minderjarig. Er is echter geen enkel minderjarig slachtoffer (loverboy) in begeleiding gekomen bij onze organisatie.

Ook in het hoofdstuk 'juridisch administratief' wordt er verder ingegaan op dit thema en dan voornamelijk op de rechtspraak hieromtrent.

6. VORMING EN SENSIBILISERING

Naast de opvang en begeleiding van slachtoffers mensenhandel, bestaat ons werk eveneens uit de vorming en sensibilisering van professionele partners, het brede sociale veld, studenten, onze eigen cliënten ... Kortom de hele maatschappij.

De vormingen die we organiseren behandelen de werking van Payoke, het Belgische multidisciplinaire model, de bijzondere beschermingsprocedures voor slachtoffers, indicatoren voor even betere detectie, rechtspraak, enz.

Wij merken dat deze vormingen resulteren in meer aanmeldingen, dus een betere detectie van mogelijke slachtoffers mensenhandel.

In het jaarverslag van 2014 gaven we een uitgebreid overzicht van de groepen en personen die van ons een vorming genoten. We konden toen een totaal berekenen van 2365 mensen die een vorming volgden in onze burelen of op verplaatsing.

In 2015 hebben we deze trend doorgezet en hebben we ongeveer evenveel personen kunnen bereiken.

We willen voor dit jaarrapport niet verder ingaan op het wie-en-wat van deze vormingen maar willen wel twee belangrijke projecten in de verf zetten.

Vooraleerst is er de grote sensibiliseringscampagne 'Mensen zijn niet te koop', daarna bespreken we een vormingsproject dat we op touw hebben gezet met en voor de cliënten van Payoke.

Mensen zijn niet te koop

Zoals elk jaar vond op 18 oktober de Europese dag van de mensenhandel plaats. In samenwerking met - en met subsidiëring van - de Stad Antwerpen werd deze dag getransformeerd naar een week tegen mensenhandel (van 18 tot 25 oktober 2015).

Er werd gekozen voor een ludieke campagne die zowel adolescenten als volwassenen onmiddellijk zou aanspreken.

In samenwerking met Spindokter, expert in maatschappelijk relevante communicatie, zijn we tot een mooi en krachtig resultaat gekomen.

De hele campagne werd gestoeld op de slogan 'Mensen zijn geen koopwaar'. We hebben dit op een confronterende, doch speelse manier onder de aandacht gebracht door zo veel mogelijk mensen de tijdelijke tattoo te laten dragen - een barcode met als onderschrift 'Mensen zijn niet te koop'.

Om de campagne uit de startblokken te laten schieten droegen een aantal bekende Vlamingen deze tattoo. De BV's werden gefotografeerd en dit werden de campagnebeelden. Zo zijn er posters verschenen van Triggerfinger, Warre Borgmans, Erika Van Tielen en Tina Maerevoet. Na de lancering van dit beeldmateriaal, kreeg iedereen de kans om zich de tattoo aan te schaffen.

Er werden gedurende de week tegen mensenhandel een groot aantal vormingen voor scholen georganiseerd waarbij de campagne centraal stond, er werd geflyerd op straat en de campagne werd via verschillende kanalen in de media gebracht. Door het bureau van de Verenigde Naties voor drugs- en misdaadbestrijding werd Ozark Henry uitgeroepen tot goodwillambassadeur tegen mensenhandel en als kers op de taart verscheen hij mét tattoo op het podium tijdens de persvoorstelling.

Door het enorme succes van de campagne zal voor 2016 worden bekeken of herhaling op nationaal niveau mogelijk is, samen met de andere gespecialiseerde onthaalcentra Pag-Asa en Sürya.

Meer info: www.strijdtegenmensenhandel.be

Payoke renoveert

In de zomermaanden sluiten verschillende centra de deuren en zien we dat veel cliënten hun tijdsbestedingen wegvallen en vaak verglijden in een zekere eenzaamheid.

We trachten dit op te vangen door verscheidene activiteiten te organiseren. Zo hebben we tijdens de zomer een klas Nederlands, waar cliënten kunnen blijven werken aan hun taal. We hebben eveneens in het verleden een voetbalproject georganiseerd voor de cliënten waar wekelijks werd getraind om uiteindelijk te kunnen deelnemen aan de homeless cup in Antwerpen.

Ook dit jaar gingen we op zoek naar een geschikt project dat we konden organiseren naast de zomerklas Nederlands. Dit resulteerde in het idee om de zolder om te toveren tot een rustige en knusse gespreksruimte voor onze cliënten. Door dit project niet uit te besteden maar door samen met de cliënten de handen uit de mouwen te steken cre-

erden we een win-winsituatie; we leerde hen het werk aan, leerde hen samenwerken én omgaan met verschillende culturen en gebruiken.

***“Bij elkaar komen is een begin,
bij elkaar blijven is vooruitgang,
met elkaar samenwerken is succes.”***

- Henry Ford -

Er werd een team van 4 cliënten samengesteld dat door 1 begeleider werd aangestuurd.

Het was door de financiële bijdrage van het ‘Comité Philanthropique ACSO 2’ dat we dit project hebben kunnen realiseren.

Door dit project tot een goed einde te brengen, hebben we niet enkel de meewerkende cliënten heel wat vaardigheden kunnen bijbrengen maar hebben we eveneens voor elke cliënt, nu en in de toekomst, een geborgen gespreksruimte gecreëerd. Voor onze cliënten is een dergelijk geborgen en veilige plek broodnodig, ze kunnen hier tot zichzelf komen en op een constructieve manier trachten hun trauma's te verwerken.

Zolder voor:

Zolder na:

7. JURIDISCH ADMINISTRATIEF

1. Juridische begeleiding

In 2015 hebben we 148 mensen juridisch begeleid, waarvan er 2 besloten geen verklaringen af te leggen bij politiediensten. Dit betekent echter niet dat er 148 juridische dossiers lopende waren. Bij 1 juridisch dossier kunnen meerdere slachtoffers betrokken zijn.

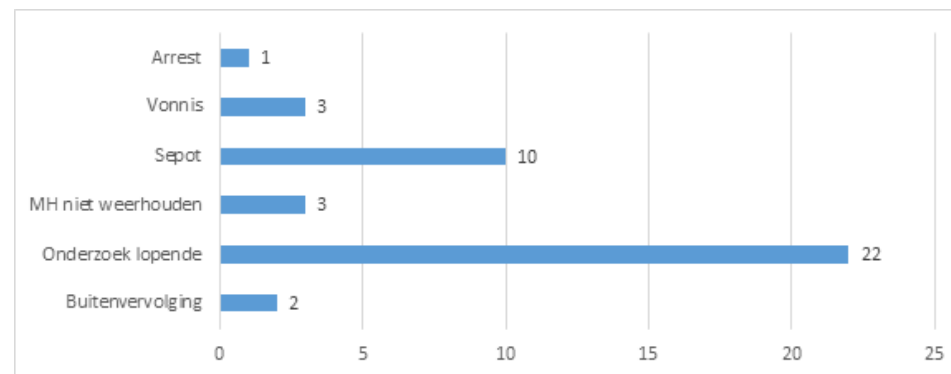
Het gaat in totaal om 112 dossiers in 9 verschillende gerechtelijke arrondissementen, in verschillende stadia van het juridisch onderzoek, gaande van de initiële verklaring tot uitvoering van het vonnis.

Zoals vermeld in het jaarverslag van 2014 werd er een hervorming van de gerechtelijke arrondissementen doorgevoerd waardoor het aantal arrondissementen van 27 naar 12 werd gereduceerd.

Onderstaand een aantal cijfergegevens en eerste indrukken.

Arrondissement Antwerpen (voorheen Antwerpen – Mechelen – Turnhout)

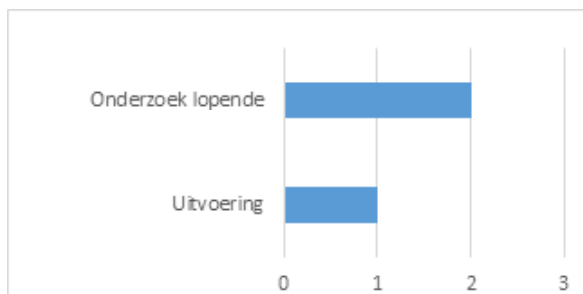
Doorheen 2015 waren er in totaal 41 zaken lopende, waarvan 16 nieuwe dossiers. Er werden 3 vonnissen uitgesproken en 1 arrest. Er werden 10 zaken geseponneerd (waarvan 4 nieuwe dossiers), 2 buiten vervolging gesteld en voor 3 zaken werd mensenhandel niet in de dagvaarding weerhouden en werd er enkel vervolgd voor het overtreeden

van de sociale wetgeving. Voor de overige 26 zaken was het onderzoek nog lopende. Wat betreft de nieuwe dossiers van 2015 gaat het om 6 zaken seksuele exploitatie, 2 zaken van tewerkstellingsfraude, gekwalificeerd als smokkel met verzwarende omstandigheden, 1 smokkelzaak, en 7 zaken van economische uitbuiting. Wat hier wel opvalt is dat er in de regio Turnhout geen nieuwe dossiers werden geopend en slechts 1 in de regio Mechelen, dat ondertussen geseponeerd werd.

Arrondissement Limburg (voorheen Hasselt – Tongeren)

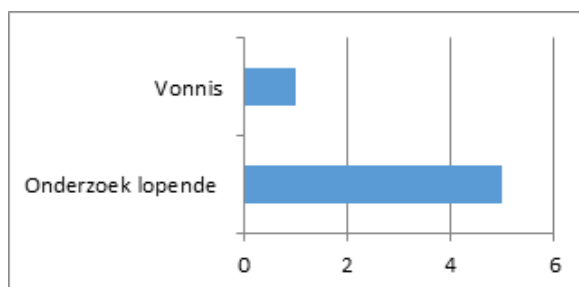
Doorheen 2015 waren er in totaal 3 zaken lopende, waarvan 1 nieuw dossier. Er was 1 dossier in de fase van uitvoering van het arrest en 2 dossiers die nog in onderzoek waren.

Het nieuwe dossier is een dossier van economische exploitatie. De uitvoering van de uitspraak gaat over het regelen van de schadevergoeding van een slachtoffer van seksuele exploitatie.

Arrondissement West-Vlaanderen (voorheen Brugge–Kortrijk–Veurne–Ieper)

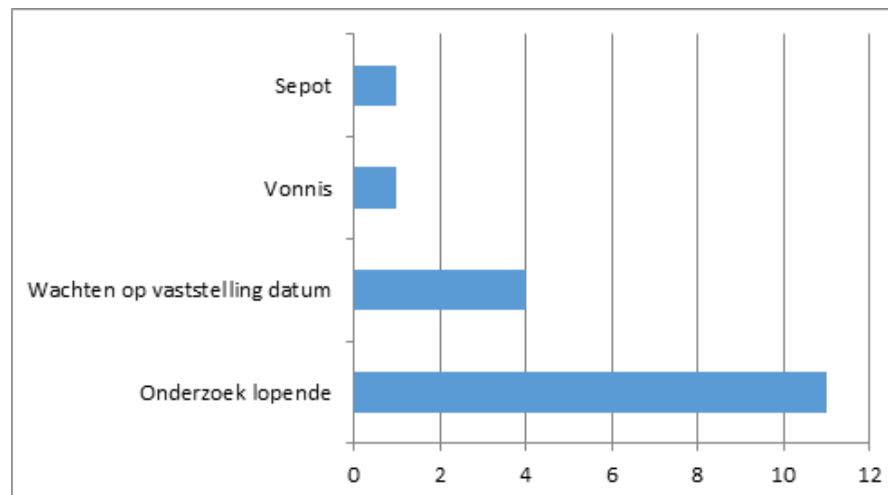
Doorheen 2015 waren er in totaal 6 zaken lopende, waarvan 1 nieuw dossier. Er werd 1 vonnis uitgesproken.

Het nieuwe dossier is een dossier van seksuele exploitatie. Het vonnis gaat over een zaak seksuele exploitatie waarbij 1 slachtoffer was betrokken.

Arrondissement Oost-Vlaanderen (voorheen Gent–Dendermonde–Oudenaarde)

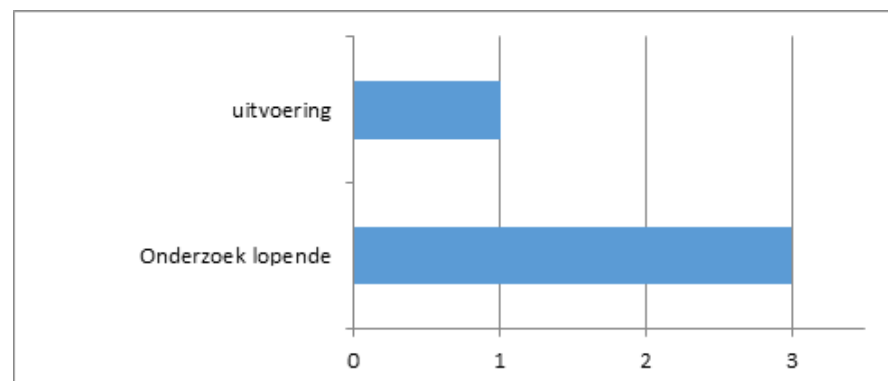
Doorheen 2015 waren er in totaal 17 zaken lopende, waarvan 8 nieuwe dossiers. Er werd 1 vonnis uitgesproken. Er werd 1 zaak geseponeerd. Bij 2 zaken was het wachten op een datum voor wanneer de zaak zou voorkomen voor het hof van beroep en 2 zaken wachten nog steeds op een vaststellingsdatum voor de correctionele rechtbank. Bij de overige 11 zaken was het onderzoek lopende.

De nieuwe dossiers in 2015 handelen vooral over seksuele exploitatie (6), de overige 2 zijn zaken van economische exploitatie.

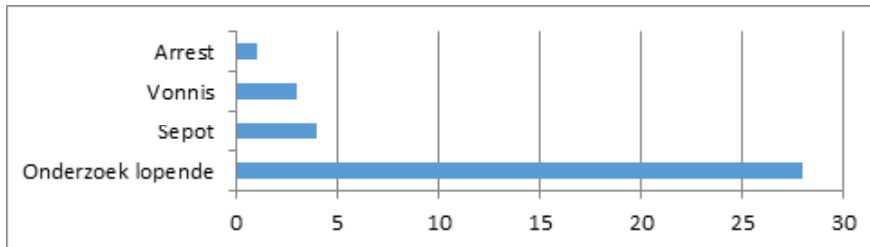
Arrondissement Leuven

Doorheen 2015 waren er in Leuven 3 zaken lopende en 1 zaak die nog uitgevoerd werd. In 2015 waren er geen nieuwe dossiers uit dit arrondissement afkomstig.

Arrondissement Brussel

Doorheen 2015 waren er in totaal 36 zaken lopende, waarvan 14 nieuwe dossiers. Er werden 3 vonnissen uitgesproken en 1 arrest. Er werden 4 zaken geseponneerd (waarvan 2 nieuwe dossiers). Voor de overige 28 zaken was het onderzoek nog lopende.

Wat betreft de nieuwe dossiers van 2015 gaat het om 8 zaken seksuele exploitatie, 4 zaken van economische uitbuiting en 2 zaken van smokkel met verzwarende omstandigheden.

Arrondissement Waals-Brabant (voorheen Nijvel)

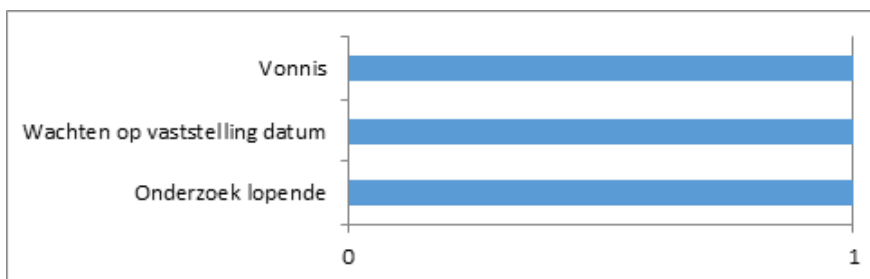
Doorheen 2015 was er in dit arrondissement 1 zaak lopende, een zaak van economische exploitatie. Er waren geen nieuwe dossiers.

Arrondissement Henegouwen (voorheen Mons – Doornik – Charleroi)

Doorheen 2015 was er nog 1 zaak lopende, een zaak van economische uitbuiting. Deze zaak zou in 2016 worden behandeld door de correctionele rechtbank.

Arrondissement Luik (voorheen Luik – Verviers – Huy)

Doorheen 2015 was er 1 zaak in onderzoek, werd er 1 vonnis uitgesproken en wacht er 1 zaak op een vaststellingsdatum. Er was 1 nieuwe zaak, een zaak van seksuele exploitatie.

In de arrondissementen Namen, Luxemburg en Eupen zijn er momenteel voor Payoke geen dossiers lopende.

Men kan vaststellen dat er weinig tot geen nieuwe dossiers geopend werden in een aantal arrondissementen. Wij beschikken echter enkel over de cijfers van Payoke. Het kan zijn dat de 2 andere centra voor die arrondissementen meer nieuwe dossiers hebben. Maar als we dit buiten beschouwing laten, kunnen er misschien wel een aantal andere oorzaken zijn: de centralisatie van de arrondissementen en gespecialiseerde cellen mensenhandel van de federale politiediensten, meer aandacht voor andere vormen van criminaliteit (o.a. terrorisme).

Voor elk arrondissement is er nu 1 referentiemagistraat mensenhandel, die overzicht moet houden over een arrondissement dat soms 3 keer zo groot is geworden. Ook de gespecialiseerde cellen van de federale politiediensten werden gecentraliseerd. In de praktijk betekent dit echter niet dat deze cellen ook veel groter zijn geworden en zich enkel bezighouden met de problematiek mensenhandel. Door de opkomst van andere criminaliteitsvormen, o.a. terrorisme, worden zij ook hiervoor regelmatig ingeschakeld.

Markante uitspraak

Gezien er momenteel veel te doen is rond de loverboyproblematiek hebben we er dit jaar voor gekozen een vonnis te bespreken waarin deze problematiek tot uiting komt. Uitzonderlijk blikken we ook vooruit. In 2016 is er al een vonnis uitgesproken waarbij een rechter helemaal het bestaan van deze problematiek verwerpt en het afdoet als een relationeel probleem.

De “klassieke” loverboymethode kan in 4 grote fasen worden opgedeeld: ronselen, inpalmen, losweken van het sociale netwerk en uitbuiten.

Vonnissen correctionele rechtbank van Brussel van 25 juni 2015

De beklagde in deze zaak werd vervolgd voor mensenhandel - seksuele exploitatie, exploitatie van prostitutie en verboden wapendracht.

Het onderzoek startte toen de politie informatie kreeg over een jonge vrouw, Anthonella, die zich zou prostitueren voor haar man. Na een eerste administratief onderzoek bleek dat Anthonella opgepakt werd in de luchthaven van Zaventem met een paspoort waarin een vals visum werd aangebracht. Zij droeg toen nog haar meisjesnaam en werd kort daarna gerepatriëerd naar haar thuisland. Via de liaisonofficier werd ook achterhaald dat ze na haar repatriëring gehuwd is met de beklagde en 1 week na haar huwelijk terugkeerde naar België onder zijn naam. Later werd ze nog verschillende keren gecontroleerd in de vitrine en op straat terwijl ze zich prostitueerde.

Anthonella's telefoon werd getraceerd en afgeluisterd. Hieruit bleek dat ze haar “man” op de hoogte hield van haar prostitutieactiviteiten. Ze werd regelmatig uitgescholden, geslagen en uitgehongerd. Ze werd onder druk gezet door de beklagde om meer geld binnen te brengen zodat deze over voldoende middelen kon beschikken om een eigen

handel, een cannabisplantage, op te zetten. Uit verder onderzoek is gebleken dat de beklaagde nooit werkte maar wel in het bezit was van een dure wagen en op regelmatige basis geld kon versturen.

Anthonella besloot uiteindelijk te praten met de politie. Ze vertelde dat ze de beklaagde leerde kennen toen ze nauwelijks achttien jaar was. Ze had een moeilijke jeugd; ze kende nauwelijks haar moeder, en haar vader - die een drankprobleem had - hertrouwde snel. De verstandhouding met haar stiefmoeder bleek ver zoek, de enige uitweg was om op zeventienjarige leeftijd bij een ver familielid te gaan wonen. Om geld te verdienen werkte ze in een klein café, hier ontmoette ze de beklaagde. Hij toonde grote interesse in haar en zij werd verliefd. Hij beloofde haar samen met hem een nieuw leven in een ander land - Griekenland. Dat ze hiervoor in de prostitutie moest stappen wist ze, wat dit precies inhield wist ze niet. Ze was van mening dat het wel zou meevallen, het was immers maar tijdelijk tot er genoeg geld was om een klein huis te kopen. Zo zouden ze in Griekenland een gezinnetje kunnen vormen; de familie waar ze zo naar verlangde.

Anthonella en de beklaagde verbleven in Griekenland in een klein appartement. Zij werkte er gedurende 1 jaar, de beklaagde werkte er niet. De beklaagde keerde wél regelmatig met het geld - Anthonella's geld - terug naar het thuisland. Het ging hier om véél geld ...

Toen de inkomsten van Anthonella afnamen, nam de beklaagde contact op met een vriend in België. Deze vriend wist dat de "business" hier veel beter liep en het paar besloot naar België te verkassen. Eenmaal aangekomen werd Anthonella zoals vermeld opgepakt met het paspoort met het valse visum, ze werd teruggestuurd en kreeg vervolgens een inreisverbod. In afwachting van haar huwelijk met de beklaagde verbleef ze bij zijn familie. Door te huwen kreeg ze een andere familienaam waardoor ze probleemloos terug kon keren naar België om er verder te werken.

Voor het uitbouwen van hun toekomst was Anthonella in België zowel werkzaam in de vitrine als op straat. De beklaagde heeft nooit in België gewerkt. Occasioneel verkocht hij wat drugs. Toen Anthonella's inkomsten bleven afnemen begon hij zeer agressief gedrag te vertonen, met scheldpartijen en slagen tot gevolg. Toen hij haar behandelde als zijn persoonlijke seks slaaf en dwong tot seks met hem en 2 van zijn neven begon ze zich te realiseren dat hij allesbehalve haar "prins op het witte paard" was. Hij werkte nooit, ging op de loop met haar geld en werd steeds agressiever. Uiteindelijk bleef Anthonella verweesd en berooid achter zonder "prins", gezin, geld ...

De beklaagde werd uiteraard ook gehoord. Desondanks hij nooit heeft ontkend met Anthonella getrouwd te zijn, weet hij niet meer wanneer dit huwelijk werd voltrokken. Aanvankelijk wist hij wel dat Anthonella zich prostitueerde. Omdat hij dit als man niet kon tolereren keerde hij terug naar zijn thuisland maar vond daar geen werk en moest dus - noodgedwongen - terugkeren. Later verklaart hij nog dat Anthonella werkte om zijn drugsverslaving te bekostigen, maar dat hij haar nooit gedwongen heeft tot prostitutie. In een andere verklaring zegt hij haar nooit te hebben mishan-

deld. De rechtbank besliste echter dat de feiten bewezen zijn. Een aantal elementen uit Anthonella's verhaal werden met objectieve bewijzen bevestigd. De rechtbank erkende ook de loverboymethode; de verschillende fasen konden hier duidelijk worden onderscheiden.

In afwachting van het voorkomen van de rechtszaak werd Anthonella via Facebook benaderd door de zus van de beklaagde. Anthonella besepte ondertussen wat haar werd aangedaan dus dit contact verliep allesbehalve aangenaam. De verdediging probeerde nog de gesprekken via Facebook aan te halen als bewijs maar de rechtbank besloot hiermee geen rekening te houden. Ook dat Anthonella samen met haar nieuwe vriend het hele verhaal in scene zou hebben gezet, om de beklaagde naar de gevangenis te sturen, werd van tafel geveegd.

De rechtbank besloot dat hier duidelijk aangetoond werd dat de beklaagde Anthonella rekruteerde met het oog op prostitutie. Eerst gebeurde dit in Griekenland, later in België. Toen hij dreigde te mislukken in zijn opzet trouwde hij met haar. Gedurende de hele "relatie" profiteerde de beklaagde van Anthonella's inkomsten.

De rechtbank veroordeelde de beklaagde tot een gevangenisstraf van 4 jaar, waarvan de helft met een uitstel van 5 jaar, inclusief een geldboete van €18.000. Het aangetroffen geld werd verbeurd verklaard en er werd een verbeurdverklaring bij equivalent uitgesproken van €157.000. Anthonella kreeg een morele schadevergoeding toegewezen van €15.000. Het verbeurd verklaarde geld werd echter niet toegewezen aan het slachtoffer.

De veroordeelde heeft geen beroep aangetekend tegen deze beslissing.

Vonnis correctionele rechtbank Gent op 10 februari 2016

De beklaagde wordt o.a. vervolgd voor mensenhandel; seksuele exploitatie van twee vrouwen en exploitatie van prostitutie van een derde vrouw.

De beklaagde wordt op het einde vrijgesproken voor alle tenlasteleggingen.

De eerste vrouw legde klacht neer tegen de beklaagde en zijn vriendin. Deze vrouw verklaarde meer geld te willen verdienen en besloot in de prostitutie te stappen. Via via werd er contact gelegd met de beklaagde. De vrouw ging akkoord, maar diende wel haar reiskosten terug te betalen. Ze kwam naar België en begon te werken. Ze gaf haar geld af aan de vriendin van de beklaagde, die vervolgens dit geld achterhield. Het slachtoffer verklaarde niet te handelen onder dwang, maar vertelde wel niet te beschikken over volledige bewegingsvrijheid.

De rechtbank besloot dat er niet voldaan werd aan de constitutieve bestanddelen van het begrip mensenhandel. De vrouw besliste immers zelf om in de prostitutie te stappen en ging akkoord met de financiële regeling. Initieel gaf de vrouw haar geld af uit angst bestolen te worden, later kon ze haar geld zelf bijhouden.

Wegens gebrek aan bewijs werd de vrouw uiteindelijk bedrogen bevonden door de vriendin van de beklaagde. De beklaagde bleek reeds de eerste week na aankomst van de vrouw te zijn teruggekeerd naar zijn thuisland. Hierdoor kon zijn aandeel niet worden bewezen/aangetoond in de zaak.

Bij de tweede vrouw - Helena - betreft het een ander verhaal. Helena heeft een heel moeilijke jeugd gekend. Omwille van een onhoudbare thuissituatie werd zij op haar twaalfde in een instelling geplaatst. "Foute" vrienden volgden snel ... Uiteindelijk trouwde Helena, maar dit huwelijk duurde slechts 1 dag omwille van fysiek geweld. Hierna keerde ze terug naar het dorp van haar familie. Het is hier dat de beklaagde, via Facebook, contact zocht. Ze spraken regelmatig af en hij overspoelde haar met complimenten en beloftes; hij was smoorverliefd op haar, ging voor haar zijn vriendin verlaten, ze gingen samen een nieuw leven opbouwen ... Helena geloofde al zijn praatjes. Hij woonde zelfs nog een tijdje samen met Helena en haar familie en onderhield hen in die tijd financieel. Helena stelde zich hier nooit vragen bij. Toen vertrok hij naar België waar zijn 'vorige' vriendin verbleef, om haar alles te vertellen. Daarna zou hij terugkeren naar Helena. Het daaropvolgende half jaar hoorde ze echter niets meer van de beklaagde tot op het moment dat hij terug contact zocht via Facebook. Hij wilde terugkomen en zich verzoenen, maar hij daagde ook dit keer niet op. Enige tijd later, toen ze ontslagen werd na een ziekenhuisopname, stond hij er plots wél. Ze gingen wat drinken en hij stelde voor om met hem mee te gaan, over de eindbestemming bleef hij onduidelijk. Helena stapte volgzzaam in de wagen en reed mee. Aangekomen op de eindbestemming - België - verbleef ze in een hotel in een voor haar vreemd land waar ze de taal niet sprak of begreep, zonder geld, zonder familie ...

De beklaagde vertelde Helena op dit moment dat de enige optie was zich te prostitueren, om geld voor hen te verdienen. Omdat ze hem nog steeds blindelings vertrouwde - ze was immers nog zéér verliefd - meen ze geen andere keuze te hebben. Dagelijks gaf ze haar verdiensten af aan de beklaagde. Stilaan begon ze zich wél te realiseren dat wanneer zij werkte, hij zijn vorige vriendin bezocht. Uiteindelijk bleken beide meisjes voor de beklaagde in de prostitutie te werken. Helena voelde zich enorm misbruikt. Ze wilde weg, maar zag geen uitweg. De beklaagde had haar in zijn macht; hij gaf haar strikte instructies betreffende politiecontroles, schold haar uit en sloeg haar wanneer ze weigerde inkomsten af te geven ...

Helena slaagde er toch in te vluchten van de beklaagde en kwam bij een gespecialiseerd centrum terecht.

De beklaagde spreekt echter Helena's verklaringen tegen. Hij beweert dat ze alles verzint omdat hij niet in staat was haar liefde te beantwoorden.

De rechtbank besloot dat er geen objectieve bewijzen zijn die Helena's verklaring ondersteunen. Helena werd ook onderzocht door een gerechtspychiater, die vaststelde dat ze zeer kwetsbaar en manipuleerbaar is wat echter niet betekent dat ze geen realiteitszin heeft. Dit wordt thans niet aangehaald in het vonnis. De getraceerde sms'en meende men eerder als liefdesperikelen te kunnen kaderen. Bij twijfel dient het voor-

deel van de twijfel in het voordeel van de verdachte te spelen.

Wat betreft de exploitatie van de prostitutie, gaat het om zijn vriendin. De rechtbank wees erop dat het niet strafbaar is om binnen de huishoudelijke sfeer mee te genieten van inkomsten uit de prostitutie van de persoon met wie men samenleeft. Hiermee wil de wetgever vermijden dat het samenleven met een prostituee bestraft kan worden. De rechtbank stelde dat Helena en de beklaagde al meer dan 10 jaar een relatie hebben, dat zij zich vrijwillig prostitueerde en in dit verband dus ook alles zelf regelde. Helena bevestigde van haar kant nooit dwang te hebben ervaren en had er geen problemen mee dat de beklaagde ook leefde van haar inkomsten. De beklaagde wordt dan ook vrijgesproken voor deze tenlastelegging.

De vrijspraak van de beklaagde kwam hard aan bij Helena, op dat moment zelf aanwezig in de rechtbank. Gevoelsmatig verwachtte ze een heel andere beslissing van de rechters. Onnodig te zeggen dat deze beslissing proberen te verduidelijken aan Helena zeer complex was. Er werd evenwel beroep aangetekend tegen deze beslissing, zowel door het Openbaar Ministerie als door het slachtoffer. Wordt vervolgd ...

Tussenkomst van advocaten

Zoals vorig jaar reeds vermeld in het jaarverslag is de projectsubsidie voor advocaatkosten nu helemaal weggevallen. Deze was belangrijk om betalende advocaten te kunnen inschakelen voor onze cliënten. Deze advocaten hadden reeds jarenlang deskundigheid opgebouwd in de materie mensenhandel en zorgden voor de burgerlijke partijstelling in de rechtbank waardoor onze cliënten een schadevergoeding konden vragen.

Een aantal van onze cliënten kunnen effectief een beroep doen op pro-Deoadvocaten, een ander deel echter niet. Zij hebben hun eerste job en vallen juist buiten de grens om beroep te kunnen doen op pro-Deoadvocaten. Dit jaar zien we dat een zeer groot deel van deze groep ervoor kiest geen schadevergoeding te vragen, vooral omwille van de grote kost en de zeer onzekere uitkomst.

Het is immers niet zo dat een rechtsplegingvergoeding die eventueel wordt uitgesproken door de rechtbank, de advocaatkosten volledig dekt. Anderzijds zien we ook dat de daders "onvermogen" zijn of hun schadevergoeding maandelijks afbetalen aan het slachtoffer waardoor zij grotendeels zelf opdraaien voor hun advocaatkosten. Deze trend is toch wel zorgwekkend: enerzijds zullen de slachtoffers geen schadevergoeding meer vragen waar ze uiteindelijk wel recht op hebben en anderzijds zou het kunnen dat sommige rechtbanken dan gaan vermoeden dat het slachtoffer helemaal niet geïnteresseerd is in zijn zaak (wat niet het geval is) en daar rekening mee gaan houden in hun oordeel ...

Wij blijven dus pleiten voor een kosteloze rechtsbijstand voor slachtoffers die in het statuut mensenhandel zitten tot het einde van de strafrechtelijke procedure.

Door het stopzetten van de subsidielijnen kunnen we momenteel onze opdracht om in rechten op te treden in dossiers mensenhandel niet langer uitvoeren.

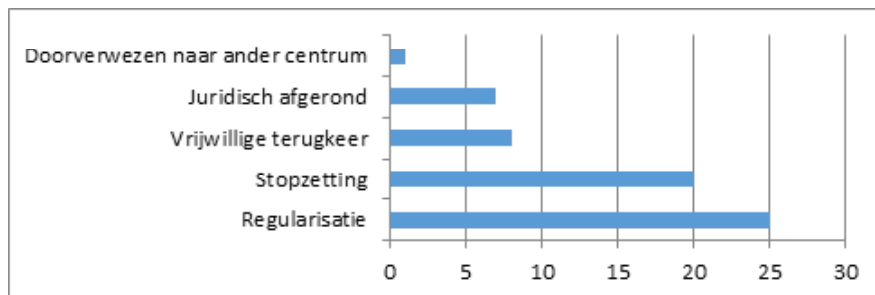
2. Administratieve begeleiding

De administratieve begeleiding is niet louter beperkt tot het aanvragen van verblijfsdocumenten. Het omvat o.a. het lezen van arbeidscontracten, briefwisseling, belastingaangiften en huurcontracten, maar ook het aanvragen van een leefloon bij het OCMW en arbeidskaarten. In dit onderdeel beperken we ons tot verblijfsdocumenten.

In toepassing van de procedure voor slachtoffers van mensenhandel kunnen we verblijfsdocumenten aanvragen bij de cel mensenhandel van de Dienst Vreemdelingenzaken. Ze zorgen er nog steeds voor dat onze cliënten tijdig in het bezit worden gesteld van hun instructies voor het afhalen van hun verblijfsdocument bij de gemeente waar zij zijn ingeschreven.

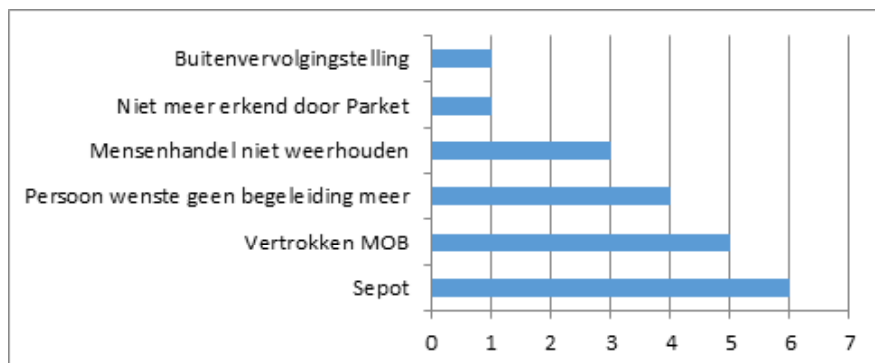
In 2015 werden er voor 137 personen verblijfsdocumenten aangevraagd in toepassing van de procedure voor slachtoffers van mensenhandel.

In 2015 werden 36 administratieve begeleidingen afgerond:

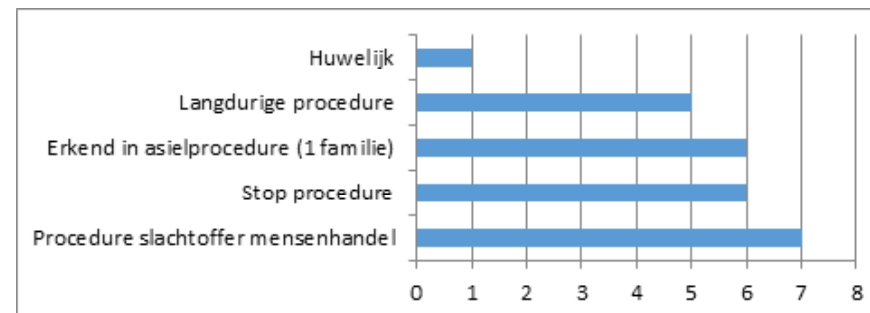

Van de 25 geregulariseerd cliënten blijven er 7 in begeleiding omwille van juridische of psychosociale redenen.

De begeleiding van 20 cliënten werd omwille van verschillende redenen stopgezet:

In 2015 werden 25 cliënten geregulariseerd omwille van verschillende redenen:

Vraag tot (beperkte) uitbreiding van de STOP-procedure

In 1997 werd door Dienst Vreemdelingenzaken, op vraag van de centra de STOP-procedure in het leven geroepen.

Wanneer een zaak geseponneerd zou worden en het betrokken slachtoffer reeds twee jaar in begeleiding was bij een gespecialiseerd centrum, kon het centrum een sociaal verslag opstellen, het slachtoffer zijn identiteit proberen te bewijzen en zou DVZ het dossier bekijken om te beslissen of de persoon al dan niet geregulariseerd zou kunnen worden.

De beslissing wordt dus dossier per dossier genomen.

Vele van onze cliënten konden reeds gebruik maken van deze STOP-procedure, wat voor een groot deel een soort van onrechtvaardigheid van het systeem wegwerft. Het ligt immers niet in handen van het slachtoffer in hoeverre er bewijzen kunnen gevonden worden in een juridisch onderzoek. Er zijn ondertussen veel zaken geweest waarvan politiediensten en parketmagistraten overtuigd zijn van het gelijk van het slachtoffer, maar in de praktijk bleek het onmogelijk om dit te bewijzen. Wanneer een slachtoffer al twee jaar in begeleiding is en veelal de taal beheerst en een eerste job uitoefent, zou het in ieders ogen vrij onrechtvaardig zijn de inspanningen van het slachtoffer te belonen met het "afpakken" van hun verblijfsdocumenten.

De procedure op zich staat dus absoluut niet ter discussie!

Door de jaren heen zijn we echter wel op een soort van onrechtvaardigheid gestoten. Deze procedure is enkel van toepassing op slachtoffers die een opsporingsonderzoek hebben lopen en waarvan het onderzoek geseponneerd werd. In de praktijk wordt het onderzoek dus gevoerd door de parketmagistraat. Wanneer het onderzoek echter wordt geseponneerd, kan dit te allen tijde terug heropend worden bij bv. het vaststellen van nieuwe feiten, bij het vinden van de verdachte ...

Slachtoffers die een gerechtelijk onderzoek hebben lopen en waarvan de verdachte

buiten vervolging wordt gesteld door de raadkamer, kunnen geen beroep doen op deze procedure. In de praktijk wordt het onderzoek gevoerd door een onderzoeksrechter. Deze moet bewijzen à charge en à décharge zoeken tegen de verdachte. De onderzoeksrechter kan een zaak niet seponeren. Na afronding van het onderzoek wordt de zaak doorgestuurd naar de raadkamer en deze beslist dan over een doorverwijzing van de zaak naar de correctionele rechtbank of een buitenvervolginstelling van de dader (voor deze feiten), wat betekent dat de verdachte nooit meer vervolgd kan worden voor deze feiten.

Het slachtoffer heeft uiteraard niet de keuze welk soort onderzoek er gevoerd wordt, veelal is het ook noodzakelijk dat er een onderzoeksrechter wordt aangesteld in de vaak gecompliceerde onderzoeken mensenhandel: huiszoekingen, telefoontaps ... kunnen enkel door de onderzoeksrechter bevolen worden.

Naar ons gevoel is het echter niet erg rechtvaardig dat deze slachtoffers geen beroep kunnen doen op de STOP-procedure, zij hebben immers dezelfde inspanningen gedaan als de "andere" slachtoffers. Wij blijven dan ook pleiten voor de uitbreiding van de STOP-procedure voor deze (toch wel beperkte) groep.

Het is evenwel niet de bedoeling deze procedure uit te breiden naar alle slachtoffers. Een zaak die geseponerd werd door de parketmagistraat kan immers heropend worden door een klacht met burgerlijke partijstelling bij de onderzoeksrechter. Hierdoor wordt het onderzoek dus automatisch een gerechtelijk onderzoek, waarbij bij afronden van het onderzoek de zaak naar de raadkamer wordt gestuurd voor doorverwijzing/buitenvervolginstelling.

Voor deze groep vragen we de uitbreiding van de STOP-procedure niet. Dit zou een echte uitholling van de procedure betekenen waar we zeker niet achter staan. Zo zou ieder slachtoffer waarvan de zaak geseponerd wordt, de klacht met burgerlijke partijstelling kunnen doen en zo proberen kans te maken op de STOP-procedure.

We hebben deze vraag voorgelegd aan Dienst Vreemdelingenzaken en spijtig genoeg gaan ze niet akkoord met deze uitbreiding. Het is een probleem van Justitie en daarvoor zijn zij niet verantwoordelijk ... Wij blijven echter pleiten voor de uitbreiding. In 2015 hebben we een cliënt de boodschap moeten geven voor de STOP-procedure niet in aanmerking te komen. Deze cliënt was echter al ver gevorderd in zijn integratieproces: sprak de taal, had een job, studeerde ook ... Zowel Payoke als de betrokkene bleven achter met een groot onrechtvaardigheidsgevoel.

Capaciteit van Asmodee

Asmodee is een kleinschalige residentiële opvang binnen CAW Antwerpen. Op een geheime locatie worden mannen, vrouwen of gezinnen die slachtoffer mensenhandel zijn opgevangen.

We beschikken over 2 leefgroepen: een kleine entiteit die een viertal personen of een gezinssysteem kan huisvesten en een grote groep die plaats biedt voor 8 of 9 personen. We kiezen bewust om mannen en vrouwen in een aparte leefgroep op te vangen. Afhankelijk van de vraag en nood aan plaatsen kunnen we vlot variëren hierin: bij een grote nood aan plaatsen voor mannen trachten we de grote groep hiervoor te gebruiken, bij de aanmelding van een klein gezin proberen we die in de kleine groep te huisvesten ...

Invulling van leefgroepen

In 2015 hebben we een totaal van 51 slachtoffers mensenhandel opgevangen in het opvanghuis. Het grootste deel hiervan waren vrouwen: 33. Een van de vrouwen had 1 kind. We vingten ook 11 mannen op en 1 gezinssysteem - vader, moeder en 4 kinderen.

Cliënten	Mannen	Vrouwen	Kinderen	Gezinnen
51	11	33	1+4	1 (V+M)

Begeleidingstraject

Een verblijf in Asmodee duurt gemiddeld 3 maanden. Afhankelijk van de noden, hulpvraag en evolutie van de cliënt kan dit korter of langer zijn.

We tekenen samen met onze cliënten een individueel zorgtraject uit. Kader hiervoor is het statuut slachtoffer mensenhandel: de mensen weten dat ze moeten activeren en hierop zullen worden aangesproken.

Na een eerste periode van rust die noodzakelijk is om zaken zelf in de hand te kunnen nemen schieten we in beweging. Een actieve begeleiding is noodzakelijk voor onze doelgroep. We willen niet enkel "zware" gesprekken met hen voeren. We doen samen met hen dingen om verbinding te krijgen om hen zo gericht mogelijk te kunnen ondersteunen. We leren hen stapsgewijs een nieuwe - niet zo bedreigende - wereld te

kennen. We trachten deuren te openen, drempels te verlagen, toegang te vergemakkelijken ... We doen dit allemaal vanuit een empowerende attitude .

Hulpaanbod

Teamsamenstelling

Het team van Asmodee telt 4 hulpverleners. We kiezen ervoor om een divers (man-vrouw, jong-oud, Vlaams-buitenlands ...) team samen te stellen. Op deze manier bieden we onze cliënten een gevarieerd aanbod én mogelijkheid van ankerpunten. Het team wordt aangevuld door stagiairs uit allerlei opleidingen.

Tijdens werkdagen is er steeds iemand aanwezig in het opvanghuis tussen 9 en 17u. Uitzonderlijk is er iemand aanwezig tot 20u. Cliënten kunnen bij noodgevallen ook telefonisch terecht bij de begeleiding (24/7).

Cliëntgericht

Bij Asmodee zetten we de cliënt centraal. Onze focus ligt vooral op de kwaliteiten en krachten van de mensen die we opvangen. Zo ontdekken we een “nieuwe“ kant van onze cliënt en kunnen we sterk toekomstgericht werken. Talenten komen bovendien, energie wordt teruggevonden en een toekomstplan wordt uitgetekend.

Tijdsbesteding

In Asmodee worden opgevangen is niet vrijblijvend. Er wordt verwacht dat je meegaat in het programma dat wordt aangeboden.

Op donderdag is er in de namiddag een verplichte (extra) Nederlandse les in het opvanghuis. Dit is zeker geen technische Nederlandse les, maar een actief participerende les waar we gericht te werk gaan. Thema's en situaties uit het dagelijkse leven zijn de rode draad in deze lessen: bezoek aan de dokter, naar de winkel, een telefoongesprek in het Nederlands ... zijn enkele onderwerpen die we regelmatig inoefenen.

Elke week organiseren we ook op woensdagnamiddag een (verplichte) activiteit. De bedoeling hiervan is dubbel. Enerzijds gaan we actief de verbinding aan met de mannen, vrouwen, gezinnen. Anderzijds is het een mogelijkheid voor hen om zich op een andere manier te laten zien. Heel diverse activiteiten passeren de revue en zorgen voor een actieve interactie en ontdekking van mekaar.

Groep als middel

In Asmodee beschikken we enkel over tweepersoonskamers. Cliënten leren hierdoor ook heel wat bij over het samen leven, samen werken, samen dingen doen.

De groep is een middel om zaken te duiden, te leren, te confronteren, uit te testen ... in veiligheid en met ondersteuning en omkadering van de aanwezige hulpverleners. De mechanismen die zich afspeelen in een leefgroep zijn dikwijls de weerspiegeling

van hoe een persoon zich in de buitenwereld begeeft. We kiezen ervoor om de zaken die we zien te benoemen en samen met de cliënt aan te pakken. Werkpunten als weerbaarheid, agressie ... komen duidelijk in beeld en er kan een aanzet worden gegeven tot een aanpak hierrond.

Het fotoproject

Met de tentoonstelling “Welkom Antwerpen” heeft Asmodee het activiteitenjaar in pracht en praal afgesloten. Deze tentoonstelling vond plaats in het justitiepaleis van Antwerpen. De aandacht gaat uit naar de cliënten, zij tonen via hun foto's hoe zij naar Antwerpen kijken, soms durven zij ook hun verhaal hierbij te vertellen.

Dit fotoproject bestaat uit drie fasen;

In de eerste twee fasen neem de begeleider de rol van gids op zich. De begeleider laat Antwerpen zien zoals het is. De cliënt krijgt tijdens deze tocht enkele vragen om in beelden te zetten:

- Voor de eerste keer in Antwerpen: wat was voor jou nieuw/verschillend/anders?
- Ontdekking van Antwerpen: wist je dat ook dit deel uitmaakt van Antwerpen?

In de derde en laatste fase is de cliënt zelf gids. Hij/zij laat “zijn” Antwerpen zien aan iemand die geen kennis van Antwerpen heeft. De tentoonstelling is een beperkte selectie van foto's. Het is de cliënt die deze selectie bepaalt.

9. HET INTERNATIONALE WERK

Wereldwijd is mensenhandel één van de meest ernstige vormen van criminaliteit. De schending van mensenrechten ondermijnt de rechtsstaat en moet op zowel nationaal als internationaal niveau worden bestreden. Payoke wordt gezien als een pionier in de strijd tegen mensenhandel én als een model voor de Europese Unie, dit resulteert ook in 2015 weer in frequente deelnames aan diverse internationale projecten, conferenties, trainingen, vormingen en voordrachten waar uitvoerig knowhow wordt gedeeld.

Internationale projecten

1. EU Guidelines for the Establishment of National Focal Points for the Comprehensive Integrated - Medical Support of THB Victims (HOME/2012/ISEC/AG/THB/4000003926)

Duurtijd: 1 oktober 2013 tot 31 oktober 2015
Partners: Payoke en de Universiteit Antwerpen

In samenwerking met de Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen van de Universiteit Antwerpen, zorgverleners, NGO's, politiediensten en academici heeft Payoke EU richtlijnen opgesteld voor het oprichten van nationale "Focal Points" die voor een uitgebreide geïntegreerde medische ondersteuning van slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel zorgen. Verder werd een trainingsprogramma ontwikkeld voor deskundigen over slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel over medisch gerelateerde onderwerpen. Door dit project zullen zorgverleners slachtoffers sneller herkennen en ondersteunen, met als gevolg dat slachtoffers adequate zorg zullen ontvangen waardoor ook de kans op vervolging van criminelen toeneemt.

Meer info: <http://payoke.be/websites/52/uploads/file/Final%20Recommendations%20EU%20Guidelines%20Project.pdf>

2. Referral of and Assistance for Victims of Human Trafficking in Europe - (HOME/2012/ISEC/AG/4000004405)

Duurtijd: 1 januari 2014 tot 31 januari 2016
Partners: Payoke, Ministerie Justitie Nederland en Ministerie Binnenlandse zaken Hongarije

Het belangrijkste doel van het project was om een transnationaal verwijzingsmecha-

nisme tussen Hongarije, België en Nederland te ontwikkelen. Dit dient bij te dragen aan de hulp, veilige terugkeer en doorverwijzing van slachtoffers van mensenhandel, en daarnaast om transnationale netwerken op te bouwen die het vertrouwen tussen de professionals bevorderen. De twee partnerlanden van de RAVOT-EUR - dat werd geïnitieerd en wordt geleid door Hongarije - zijn België en Nederland. België en Nederland zijn de landen waar Hongaarse slachtoffers van mensenhandel het vaakst worden gevonden.

Mensenhandel is een ernstige en afschuwelijke misdaad die de mensenrechten ernstig schendt. De internationale gemeenschap kan er alleen tegen vechten door brede internationale samenwerking. Het RAVOT-EUR faciliteert het ontwikkelen van een groter begrip en vertrouwen tussen alle partijen die betrokken zijn bij het doorverwijzen en het aanbieden van hulp aan slachtoffers van mensenhandel.

Het doel van het project was ook om meer inzicht te krijgen in de behoeften en problemen van slachtoffers, evenals in de capaciteit en het netwerk van de betrokken diensten en NGO's. In het kader van het project is een trainingshandleiding en een website ontwikkeld, die helpen bij de identificatie van slachtoffers, het bieden van bijstand aan het slachtoffer en de samenwerking van deskundigen. Het RAVOT-EUR project faciliteert de ontwikkeling van een nieuw transnationaal verwijzingsmechanisme waarin de samenwerking tussen de organisaties en de re-integratie van de slachtoffers centraal staat. Tegelijkertijd maakte het project gebruik van de reeds op nationaal niveau bestaande juridische en institutionele kaders. Daarbij staan de persoonlijke behoeften van de slachtoffers centraal. Een goed gestructureerd en eendrachtig transnationaal verwijzingsmechanisme zal de veilige terugkeer van de slachtoffers verbeteren en leiden tot een effectievere werkwijze door de organisaties die hen bijstaan.

Tijdens het project werden drie professionele workshops georganiseerd in de drie partnerlanden. Daarbij waren internationale deskundigen aanwezig om de beste praktijken, de verschillende behoeften, omstandigheden en mogelijkheden te bespreken. Naast de workshops namen deskundigen deel aan studiebezoeken waarin zij de kans hadden om te leren over het werk van de Hongaarse, de Nederlandse en de Belgische autoriteiten, de kwaliteit van de geleverde diensten en de werking van de transnationale verwijzingsmechanismen.

Meer info: www.ravot-eur.eu

3. EU-Canada Study Tour and Internship Programme

De EU-Canada Study Tour and Internship Programme richt zich op de instellingen, de evolutie en actuele vraagstukken van de EU door middel van bezoeken aan de grote instellingen van de Europese Unie, gevestigd in Brussel, Luxemburg, Straatsburg en Frankfurt. De Study Tour gaat niet alleen over de EU maar het vindt plaats binnen de EU, met de samenwerking van vertegenwoordigers van het bestuurlijk en politiek leiderschap. Bovendien hebben de deelnemers de uitzonderlijke kans om gedachten te wisselen met vertegenwoordigers van andere Europese organisaties, zoals de NAVO

en de permanente vertegenwoordiging van de Russische Federatie tot de EU, NGO's en sociale organisaties. Voor studenten is de Tour een uitstekende studiekans: het is minder een "cursus" dan een programma voor onafhankelijke studie.

In aanvulling op de Study Tour biedt het programma een aantal gekwalificeerde deelnemers stagemogelijkheden met EU-instellingen en andere organisaties, waaronder Payoke. De meeste stages zijn voor twee maanden, maar stages van langere duur zijn vaak ook beschikbaar.

Op donderdag 21 mei 2015 bracht de groep Canadese studenten een bezoek aan Payoke. Twee Canadese studenten, Angela He en Anson Ching, hebben het internationale team van Payoke versterkt tijdens hun zomerstage. Ze hielpen het team met onderzoek, de voltooiing van projectaanvragen en het bijwonen van evenementen over migratie, mensenhandel en mensenrechten.

Meer info: <https://www.capilanou.ca/europa/>

Internationale projecten, conferenties, trainingen, vormingen en voordrachten

Directrice en oprichtster van Payoke, Patsy Sörensen, wordt veelvuldig uitgenodigd door buitenlandse overheden, het leger, de politie, start-up NGO's en andere instellingen om inzicht te verschaffen in de vorm van technische kennis, voordrachten en opleidingen over maatregelen ter bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers.

Enkele internationale activiteiten in 2015

- Conferentie: "Working together against Child Trafficking", 15 januari 2015, Den Haag.
- Training voor IOM Irak: Hijra-Amina Project, 12-19 maart 2015, Erbil.
- Fundamental Rights Agency of the European Union (FRA). Conferentie voordracht: "Severe labour exploitation in the EU" 5-6 mei 2015, Wenen.
- Training in het kader van de ERA seminar "Countering THB and Enhancing Cooperation in the Law Enforcement Sector", 11-12 juni 2015, Wenen.
- Voordracht op de Conferentie: "Health and Gender Aspects and Implications of Human Trafficking - Organ Removal and Establishment of Health Focal Points", 25 september 2015, Wenen.
- Voordracht op de Internationale Studiedag van Caritas Banja Luka, Bosnië, 13 november 2015.
- Voordracht op de "6th Annual International Symposium on Preventing Human Trafficking: Strengthening Cooperation, Developing a Multilevel Approach", 1 december 2015, Brussel.
- Training voor IOM Turkije: "Protecting Victims of Human Trafficking", 3 december 2015, Ankara.

Een bijzonder woord van dank aan volgende instanties en organisaties voor hun financiële steun en aandacht:

- Nationale Loterij
- Federaal Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid
- Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie
- Netwerk Hulpverlening Mensenhandel
- Stad Antwerpen
- Stormen vzw
- Aqua
- Stichting Lucien Appel
- De Graal, Internationale vrouwenbeweging
- Soroptimist
- Thaise ambassade
- Comité Philanthropique ACSO 2
- Privéschenkers

Payoke vzw
Leguit 4 - 2000 Antwerpen
tel: +32 (0)3 201 16 90
fax: +32 (0)3 233 23 24
email: admin@payoke.be
www.payoke.be

FOD Werkgelegenheid,
Arbeid en Sociaal Overleg

Nationale Loterij
U SPEELT 6 U HELPT

Vlaams Minister bevoegd
voor het tewerstellingsbeleid,
beroepsoriëntering en -bijsteking